

INDRUKKEN

van den Hoofdredacteur

Oogst

7931

buiten met graagte opgesnoven, de longen vullend met zuivere voorjaarslucht....

Nu? De vogels stil geworden. Nergens het zingen of fluiten der gevederden in de vrije natuur. Vaal loover. Gele blaren. Vuile boomen. Gore struiken. Overal stof. En in de plaats van duizend-bloemenschoon en -bloemengeur, asters en nog eens asters, distels, bruin en paars, paddestoelen, rood en geel....

En toch — menig gewas heeft eerst nu zijn vollen groei bereikt, is eerst nu zijn hoogtepunt van bloei genaderd. De groote gele peren, de mooie roode appels, de vele vruchten in volle rijpheid, — ge vindt ze eerst in den herfst, beschenen door de gulden September- en Octoberzonnestralen.

„God doet groeien.”

Zie, dat wordt alom gepredikt in dezen tijd. De ontwikkeling van de vrucht is duidelijk waarneembaar.

Als er nu maar ooren zijn om de stem van den Prediker te hooren.

Zie, dat wordt alom aanschouwd in dezen tijd. De vruchten op den arbeid worden ruimschoots geplukt.

Als er nu maar oogen zijn om dankbaar op te merken, wat de Schepper weer heeft gedaan.

Oogst is het tot vollen bloei en rijpheid komen van het gezaaide en geplante en natgemaakte.

Ook op het gebied van den geest.

Wie in zijn denken Gods Woord kiest als licht des levens, komt straks tot vollen bloei. 't Is eerst een uitbarsten, een uitjubelen, een bruisen en gisten. Maar straks is het een volgroeien, een vrucht dragen.

Ook hierbij is het echter: „God doet groeien.”

Wij kunnen zaaien en planten en natmaken. Maar God geeft den wasdom.

Oogst maakt blij; stemt tot lof.

Laat het zoo zijn bij ons allen.

En laat ons, genietend van de vruchten, die God gaf en geeft op vroegeren arbeid, weer ijverig voortarbeiten tot het verkrijgen van nieuwen oogst onder 's Heeren zegen.

En daarbij God bidden om arbeiders.

Arbeiders om uit te strooien.

Maar arbeiders ook, om tijdig den oogst binnen te halen.

DE NIEUWE DAG

Een verhaal uit de dagen der Hongaarsche Commune
door L. PENNING

1)

Nadruk verboden

HOOFDSTUK I. Gisting

Ze stonden daar te wachten op het perron van het groote spoorstation. Er had dezen dag geen zon geschinen boven Budapest, en ze zou heden ook niet meer schijnen boven de schitterende koningsstad. Zwarte wolken legerden zich boven den Gellértheuvel en boven de paleizen aan deze zijde van den Donau.

Het was reeds diep in den namiddag, en een groep burgers stond daar met elkander te praten, wachtend op den trein met verlofgangers, die aanstonds zou binnenkomen.

Alexander Hollán was een van die groep burgers. 't Was een man van middelbaren leeftijd, en als hij sprak, dan luisterden de anderen. Want hij was een man van gezag; hij bekleedde een hooge staatsbetrekking, en als hij sprak, dan was zijn woord wèl doordacht. Hij was een man met een bezonken oordeel, en daarom luisterde men naar hem met aandacht.

Hij stond bekend om zijn blijmoedig, opgewekt karakter; en hij zoowel als zijn vader waren populair. Men sprak gemeenlijk van de beide Holláns; het waren burgers, waar Budapest trotsch op kon zijn.

Heden werd de blijmoedige trek op zijn gelaat gemist. Het was bewolkt — was het de weerkaatsing van de droeve wolken, die zich boven de Hongaarsche hoofdstad legerden?

Het was iets anders; het was de donkere toekomst, die haar schaduw wierp op zijn voorhoofd.

„Daar is de trein!” riep een jonge man, niet ouder dan achttien jaren, die vlak naast Hollán stond. Hij droeg de uniform van huzarenvaandrig; Nikolaas Dobsa was zijn naam.

Hollán schudde het hoofd. „Die is 't niet,” zeide hij; „dat is een gewone boemeltrein.”

Er waren weinig passagiers in den trein; uit een coupé eerste klas stapten twee heeren; zij kwamen langs de groep, en de eene reikte Hollán de hand.

„Is er iets bijzonders voorgevallen in Budapest vandaag?” vroeg hij.

Het was een opmerkelijke vraag. Men leefde bij den dag; iedere dag kon het brengen.

Wat kon het brengen?

Dat wist men niet. Het was het onbestemde, het vage, dat we angstig verwachten. Wat het zal zijn, weten we niet, maar het is het ontzagwekkende, dat bij zware crisissen, als een monster uit de diepte, uit den afgrond plotseling kan oprijzen.

De anderen kenden dien voornamen vreemdeling met dat vriendelijke, innemende gezicht niet, maar zijn naam was dikwijls genoemd. Louis Navay heette hij; als voorzitter van het Hongaarsche Parlement had hij bewijzen afgelegd van zijn vooruitstrevenden geest. Zijn horizon was wijd en ruim; hij was de vriend der arbeiders, en als philanthroop had hij zijn sporen verdiend.

De vriend, die hem vergezelde, was de burgemeester van Mako, en zij beiden zouden verscheurd worden door het monster, dat plotseling te voorschijn zou schieten uit de diepte, uit den afgrond.

Navay had haast. Er werden eenige woorden gewisseld; toen spoedden beide vrienden naar den uitgang, om de electriche tram te nemen, maar vlak bij dien uitgang botsten zij tegen twee verdacht uitzieende individuen aan. Er was opzet in 't spel; dat begreep Navay wel.

„Een beetje kalm aan!” zei Navay, „zie, waar je loopt!”

„Moei je met je eigen zaken!” was het grove antwoord; „de tijd, om voor de aristocraten in het stof te kruipen, is voorbij.”

Het was een kleine kerel met een misvormden rug en een gemeen gezicht, die deze woorden sprak, en Hollán, die het heele geval had gezien, vertelde aan de anderen, dat de man Czerny heette.

„Czerny heet die kerel; 't is nog wel een Hongaar; hij ruide de matrozen van onze oorlogsvloot op.”

„En nu komt hij hier, om met zijn kameraad de verlofgangers op te ruien,” voegde er de jonge vaandrig aan toe. „Ik ken hem wel, dien Joseph Pogány; 't is ook zoo'n muiter van onze vloot. 't Is een Jood, en hij lijdt aan hoogmoedswaanzin.”

„Spreek niet zoo luid!” waarschuwde Hollán.

„Ze mogen 't gerust hooren, de vlegels! Ik ben niet bang voor hen.”

Zoo sprak de vaandrig. Het was het jonge, onstuimige Hongaarsche bloed, dat hem zoo deed spreken.

Hollán zweeg; zwaarder hingen de wolken op zijn voorhoofd. De onbeschofte houding dezer beide muiters was een teeken des tijds; het hellende vlak was het; het proletariaat scheen uit zijn slaap ontwaakt, om een dreigende houding aan te nemen. Hij had het tot zijn schrik vandaag reeds herhaalde malen opgemerkt.

(Wordt vervolgd)

Verloren, verloren geplougd en gezaaid — Als God in de voren geen zegen laat gaan.

7898

— ZEE —

oooo

O zee, zee, zingende zee,
voer m' in stille droomen mee
op uw wiegelende golven,
onder bruischend schuim bedolven,
zachtkens op en neder deinen,
in uw meetloos diep verdwijnen,
sluim'ren in uw eenzaamheid,
die u mijne ziel benijdt;
Vrede van uw stille sfeeren
wekt een nieuw en schoon begeeren
om te leven en te zijn
and'ren groot, mijzelven klein.
Zee, zee, zingende zee,
in uw zangerig lied ruischt wondere vree,
als de hemel slechts kan geven
in een menschen zieleleven;
'k zie, in zoeten droom verloren,
die geen wereld kan verstoren,
droom van 't eens volmaakt geluk,
vrij van alle zondendruk,
't heilig, heerlijk, zalig leven,
dat mij God alleen kan geven!

H. W. R.

ALICE NAHON

I

Toen ik haar gedichten las, dacht ik aan de etsjes en etsen van Nieuwenkamp, die in het Prentenkabinet van het Rijksmuseum tentoongesteld waren.

Het is verwonderlijk, wat deze kunstenaar met een paar lijnen doen kan. Met enkele streepjes en krasruitjes maakt hij een wereldje; op een stuk of wat vierkante centimeters pent hij vergezichten: landschapjes met een wolkenhemel er boven; stukken stad, zuiver in de perspectief en de belichting. Nieuwenkamp geeft stemming met een paar pennetrekjes.

En toen ik haar gedichten las, dacht ik aan Van Daalhoff, den knappen schilder, over wien Hallema zoo'n interessante studie schreef in Elseviers Maandschrift.

Van Daalhoff geeft stil werk. Tafereeltjes, waar avondlicht op speelt; schemerige buurtjes; groezelige huisjes: er bij een pomp, alles belicht door zwakstralende lantaarn.

Dat zien — zoo'n leeg avondstraatje, een grachtje met een steenen brug en dan — zegt Hallema — lezen in Gorters Mei:

„In huis was 't donker, maar de stille straat
Vergaarde schemer; aan de lucht blonk laat
Nog licht, er viel een gouden blanke schijn
Over de gevels in mijn raamkozijn.”

En dan van dien jongen, die

„dwaald' over de bruggen, op den wal
van 't water langzaam gaande, overal
Als 'n jonge vogel fluitend, onbewust
Van eigen blijheid om de avondrust.”
Geen wonder, dat „een hand, die 't venster sloot,
Talmde een pooze, wijl de jongen floot.”

Van Daalhoff en Gorter.

De een brengt ons bij den ander.

Alice Nahon.

Ik moet denken aan Nieuwenkamp. Zij streept haar zinnnetjes als deze etsen zijn lijntjes op het kleine vlak.

Ik moet denken aan Van Daalhoff. Ze schildert de avondwereld en haar droomen in die wereld: haar mooie

en haar sombere en stil brandt in dat wereldje het kaarsje van haar hoop. Haar poëzie is als een duister plekje in een hoekje van een plantsoen; in 'tmidden een mooi bloempje: witte krans met gouden hart.

Teer is alles bij Alice Nahon, haar poëzie is als haar leven: teer....

Maar ik moet nog om een andere reden aan Van Daalhoff denken.

Hallema zegt, dat deze schilder de dingen ziet, als dragers van herinneringen aan menschelijk leven.

Denk het u even in.

Zoo'n hoekje met huisjes — zoo'n hofje met bloemrandjes om grasperken — zoo'n kerkje in de sneeuw: de ruiten licht, de toren donker — zoo'n interieurtje van eenvoudige woning: een tafel en een stoel; een zingende waterketel en een tikkende klok — alles dragers van herinneringen aan menschelijk leven.

Alles heeft er een plaats in brokken geschiedenis: van oude menschen, die het leven kennen met zijn lief en zijn leed — van kinderen, die spelen met poppen en knikkers — van koozende paartjes, die met rein-lachende oogen verblijven — van menschen in de volle kracht, die denken en zorgen en werken....

Van Daalhoff ziet alle ding als drager van herinnering aan het leven.

Maar hoor nu Alice:

Ze zingt van rozen, die troosten moeten een lijdende ziel — van de zon, die heur haren verguldt — van de paarse hei, die haar zoo gaarne ziet in wit of rose — van kindjes, die alles goed maken met hun vriendelijke lachjes — van menschenoogen, die zouden kunnen weenen, maar die lachen, om de anderen geen zeer te doen — van den avond, die het daggebeuren langs haar heen trekken doet — van mysterieuze zonnebloemen — van 't verre dorpke in de hei — van kleuters op klompen en van zusters op sloffen — van de kleine wereld in het slaapvertrek en van de groote wereld van Vlaanderen met vragen en wenschen en eischen — van eene wiegekindeke, dat pas schreien kan en van Gezelle, den meester der Vlaamsche tale en alles draagt ook voor haar herinnering aan het leven.

In de verzen ligt de schoonheid, die ze zag in het leven. Ligt de vreugd en de smart van haar eigen ziel, van haar jonge ziel, haar meisjesziel.

Haar zuchtende ziel, die bidt om geluk, om liefde, om blijheid. Ze voelt zich zoo jong en ze ziet met kunstenaarsoog in de wereld om haar en in de wereld in haar. En dan zingt ze van die werelden en ze vraagt liefde.

Toch anders vraagt ze die dan Hélène Swarth, die de liefde ziet als onbereikbaar ideaal. Voor Alice is ze niet onbereikbaar. Ze vindt haar zelve onbereikbaar voor de liefde, die haar zoekt. Ze opent haar hart in haar verzen. Ze zoekt menschen, die naar haar willen luisteren. Ze wil met ze wandelen door het leven.

Ik zie haar bij die rozen, die haar zijn als een lachje door haar leed. Ze kreeg ze van een kind van 't vrije leven en ze wil hem vergeten. Want zij hoort niet meer in 't vrije leven. Ze schreit bij haar rozen. En de angst van haar leven doet weer hijgen de borst.

Er zijn tijden geweest, waarin dit meisje het ergste vreesde. Haar ziel vol idealen en in haar een stem, die fluisterde van illusies.

Haar bloeide het leven open als de bloem, die ze bezong. En ze heeft gehuppeld als de vogeltjes, wier liedjes ze heeft genoten. Zij, zelf een blomme, bloeiend in 't zonnelicht, op het veld verheven — sierlijk pronkend, maar krachteloos en teer.

Een liefde- en schoonheidzoekende ziel in een broos lichaam.

A. L. V. H.

De portretteliché werd welwillend afgestaan door de Uitgevers van haar dichtbundels „Vondelingskens,” en „Op zachte voorzoekens.”

7928

LEIDENS REDDING

Men was in groot verdriet
Want eten wasser niet,
En 't volck van honger schreyden.
Ten laetst Godt nedersiet
En sondt deur dese Vliet
Broot, spijs en dranck in Leyden.

L die laatste dagen van Herfstmaand in vijftienhonderd vier en zeventig!

't Liep met Leiden nu elken dag, elk uur op 't laatst, en 't historisch voorbeeld van Khartoum onder generaal Gordon heeft nog in de laatste halve eeuw bewezen, hoe 't ontzet, wekenlang voorbereid en vlak bij de voltooiing gebracht, toch nog enkele uren te laat kan zijn.

Letterlijk was dat ook hier bijna 't geval.

Zóó zelfs, dat, toen eindelijk op dien onvergetelijken Octoberdag de Geuzenvloot water peilde en opvoer, Boisots grootste vrees was, dat hij voor een genómen stad komen zou....

De menschen in Leiden werden weggeráápt.

Door honger, pest en uitputting.

Ze wisten, hoe dichtbij de verlossing was. De kondschappers gingen heen en weer, en zoo wisten ze ook, dat thans niets wat gedaan of beproefd worden kon, achterwege bleef. Dat de Geuzen brandden van verlangen, om zich met den vijand te meten, en dat de Prins, hoewel nog zwak, den 24^{en} September zelf op de vloot was geweest, om alles in oogenschouw te nemen.

Wonderlijk, zooals „Vader Willem" 't vertrouwen had! Daar waren in Leiden mopperaars; daar waren buiten

Leiden betweters, die ál maar vroegen of dan die vloot nu letterlijk *niets* kon doen om 't ontzet te bevorderen....

Maar toen Oranje op de vloot was geweest, en zijn volle goedkeuring geschonken had aan alles wat verricht was, verstomden de bedillers en keerde 't stil vertrouwen terug.

Al wat kón, was geschied. Leiden had gedaan wat mogelijk was. De Prins en de Geuzen insgelijks.

Nú was het wachten op den Heere God, die redt uit den hoogsten nood.

En de vromen, al zóngen ze niet, omdat geen klank over de droge lippen wilde, en 't hart al te zeer geprangd was, ze zaten nu neer en wachtten in de stemming van het:

„Doch gij, mijn ziel! het ga zoo 't wil,
Stel u gerust, zwijg Gode stil;
Ik wacht op Hem, Zijn hulp zal blijken!
Hij is mijn rots, mijn heil in nood,
Mijn hoog vertrek; Zijn macht is groot:
Ik zal noch wankelen, noch bezwijken.”

En dag op dag lag daar de Geuzenvloot, wachtend op water....

Och, goed beschouwd, scheelde 't maar zoo'n kleinigheid, maar dát juist was die laatste dagen de grootste beproeving!

We zullen niet véél aardrijkskundigen uitleg geven.

Trouwens, een enkele aanwijzing is voldoende.

Op de kaart ziet men Leiderdorp en Soeterwoude. Beide plaatsen waren zwaar versterkt, en konden eerst na fellen strijd op de Spanjaarden veroverd worden.... gesteld al, dat de weinige honderden Geuzen daartoe in staat zouden zijn!

Aan die ongewisse kans mocht Leiden niet worden gewaagd.

De eenige weg voerde over het land tusschen beide